

FUNDACJA
BATOREGO

IM. STEFANA

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 12 czerwca 2018

Co Polacy sądzą o samorządzie lokalnym?

60% Polaków uważa, że ma wpływ na sprawy gminy, podczas gdy na sprawy kraju tylko - 40%. Za wzmocnieniem roli samorządów opowiada się 47% badanych, a tylko 8% to zwolennicy centralizacji. Dla 32% wybory samorządowe są ważniejsze niż parlamentarne. Z 40% do 22% spadł odsetek osób, które uważają, że władze lokalne nie muszą być demokratycznie wybrane, jeśli tylko skutecznie dbają o potrzeby mieszkańców. Więcej informacji w raporcie *Polacy o samorządach. Opinia publiczna u progu samorządowej kampanii wyborczej* Fundacji im. Stefana Batorego.

Raport prezentuje badania dotyczące aktualnego stanu i zmian opinii publicznej na temat samorządu terytorialnego. Autorzy, Adam Gendźwiłł i Marta Żerkowska-Balas przeanalizowali wyniki sondażu przeprowadzonego przez CBOS na zlecenie Fundacji Batorego w styczniu 2018. Odwołują się także do innych badań oraz raportów na temat samorządności w Polsce.

*„Zależało nam na pokazaniu dynamiki opinii publicznej. Od pierwszych wyborów samorządowych upłynęło niemal 28 lat, dwie dekady dzielą nas od uchwalenia reformy samorządowej ustanawiającej samorzady powiatowy i wojewódzki. Najmłodszy wyborcy nie pamiętają ani gminnych rad narodowych, ani 49 województw, w których władzę prawie niepodzielnie sprawowali mianowani wojewodowie; nie pamiętają Polski bez samorządów.”- mówi **Marta Żerkowska-Balas**.*

„Samorząd stał się ważnym elementem sporu o władzę i o wizję Polski. W kampanii wyborczej pojawią się z pewnością pytania o kondycję demokracji lokalnej, zaufanie do władz samorządowych, decentralizację i ryzyko postępującego osłabienia samorządów przez władze centralne. W tym kontekście warto dokładniej rozważyć jak władze samorządowe są postrzegane przez obywateli. A pod tym względem samorzady wydają się najmocniejszym ogniwem władzy publicznej w Polsce.”
– dodaje **Adam Gendźwiłł**.

Najważniejsze wnioski z raportu:

Wybory

W ciągu ostatnich czterech lat znacząco zwiększył się odsetek Polaków przywiązanych do idei demokracji lokalnej. Jesienią 2014 niemal 40% badanych było gotowych zaakceptować stwierdzenie, że „władze lokalne nie muszą być wybierane przez mieszkańców, jeśli tylko zapewni się im dobrej jakości usługi publiczne” (dodatkowe 10% badanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Na początku 2018 z tym stwierdzeniem zgodziło się tylko 25% badanych, a do 66% wzrósł odsetek osób sprzeciwiających się pomysłowi, by władze lokalne nie pochodziły z wyborów.

Dla 32% badanych wybory samorządowe są ważniejsze niż parlamentarne. Na początku 2018 odsetek osób zapowiadających swój udział w wyborach lokalnych był rekordowo wysoki - 80%. W prognozach frekwencji trzeba wziąć poprawkę na znane w badaniach społecznych zjawisko nadliczbowych deklaracji uczestnictwa wyborczego (respondenci są skłonni do przyjmowania wzorca aktywnego obywatela, którego powinnością jest głosowanie). Niemniej, w porównaniu z historycznymi pomiarami, jest to rekordowy poziom deklarowanego uczestnictwa wyborczego.

Poczucie wpływu

Od 2010 liczba osób deklarujących poczucie wpływu na sprawy lokalne przewyższa liczbę tych, którzy deklarują jego brak. **W styczniu 2018 poczucie wpływu na sprawy gminy wyraziło 60% respondentów, na sprawy kraju - 40%.** Co trzeci Polak uznał, że może wpływać zarówno na sprawy kraju, jak i swojego miasta czy gminy. Co piąty jest przekonany o możliwości wpływu wyłącznie na sprawy lokalne. Niepokoi natomiast fakt, że 38% badanych zadeklarowało brak poczucia wpływu zarówno na poziomie kraju, jak i na poziomie lokalnym. Polityczna bezsilność tłumaczy w znacznym stopniu niechęć - przede wszystkim osób młodych, słabiej wykształconych, w gorszej sytuacji materialnej - do uczestnictwa w polityce.

Ocena władz samorządowych

W ostatnich dwóch dekadach władze lokalne systematycznie otrzymywały w badaniach oceny pozytywne. Według ostatnich danych CBOS stoją na szczycie rankingu (69% ocen pozytywnych) i może się z nimi równać jedynie policja (68%). Cieszą się lepszą oceną niż prezydent (60%), wojsko (59%) oraz Kościół katolicki (54%), a także Rzecznik Praw Obywatelskich (46%) czy Najwyższa Izba Kontroli (46%).

Osoby niezadowolone z działań władz lokalnych stanowią wyraźną mniejszość – wóldarzy źle ocenia 16% badanych, radę miasta lub gminy – 14%. Wyraźny spadek ocen negatywnych – o 10 punktów procentowych - nastąpił podczas upływającej kadencji (2014-2018).

Decentralizacja

Polacy w przeważającej większości są zwolennikami decentralizacji. Za utrzymaniem obecnego podziału władzy między rządem a samorządem jest 35% badanych, za zwiększeniem roli samorządów opowiada się 47% (w tym 30% raczej, 17% zdecydowanie). Tylko 8% badanych opowiedziało się za ograniczeniem uprawnień władz samorządowych.

Ostrożniejsze są odpowiedzi na pytania dotyczące decentralizacji fiskalnej, czyli zwiększenia uprawnień samorządów do samodzielnego ustalania wysokości podatków. Przeważały osoby, które nie chciały przyznać samorządom większego niż obecnie prawa do określania wysokości podatków płaconych przez mieszkańców. Jednak ich przewaga nad zwolennikami decentralizacji fiskalnej była niewielka – 40% badanych opowiada się za tym, aby samorzady otrzymały większą niż obecnie swobodę w tej dziedzinie.

„Badania pokazują, że demokracja lokalna jest dla nas ważna. Liczy się nie tylko sprawna obsługa, ale chcemy mieć wpływ na to kto rządzi w naszej miejscowości. Potrzebna jest publiczna debata o tym, jak wzmocnić rolę samorządu, również poprzez szersze włączenie mieszkańców. Potrzebna jest trzecia fala samorządności. Nad takimi propozycjami programowymi pracuje Fundacja Batorego”.
- dodaje **Joanna Załuska**, szefowa działu Demokracja forumIdei Fundacji im. Stefana Batorego.

Raport Adama Gendźwiłła i Marty Żerkowskiej-Balas : [**Polacy o samorządach. Opinia publiczna u progu samorządowej kampanii wyborczej.**](#)

Dodatkowe informacje:

Marzena Płudowska

Demokracja /forumIdei

Fundacja im. Stefana Batorego

+48 508-850-464, mpłudowska@batory.org.pl